

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Tomáše Vejnara a soudkyň JUDr. Dany Slavíkové a Mgr. Adély Kaftanové ve věci žalobkyně : ██████ nar. xxx, zast. zákonnými zástupci ██████ nar. xxx a ██████ nar. xxx, všichni bytem xxx, xxx, xxx, právně zast. JUDr. Ondřejem Moravcem, Ph.D., advokátem se sídlem kanceláře Malé náměstí 124, 500 03 Hradec Králové, proti žalovaným: 1) Středočeský kraj se sídlem Zborovská 11, 150 00 Praha 5, 2) Česká republika – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy se sídlem Karmelitská 7, 110 00 Praha 1, 3) Město Kutná Hora se sídlem Havlíčkovou náměstí 552/1, 284 04 Kutná Hora, zast. Mgr. Ing. Pavlem Bezouškou, advokátem se sídlem kanceláře Žižkovo náměstí 2, 286 01 Čáslav, o uložení povinnosti odstranit následky diskriminačního jednání a o zadostiučinění, k odvolání žalobkyně proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 18. září 2017 č.j. 21 C 69/2015-228,

t a k t o :

I. Rozsudek soudu I. stupně **s e** ve výrocích ad II.), III.) a V.) ve vztahu mezi žalobkyní a žalovanými č. 1 a č. 3 **p o t v r z u j e .**

II. Ve vztahu mezi žalobkyní a žalovanými č. 1 a č. 3 nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

III. Rozsudek soudu I. stupně **s e** ve výroku ad II.) ve vztahu mezi žalobkyní a žalovaným č. 2 **m ě n í** tak, že žalovaný č. 2 je povinen zaplatit žalobkyni částku 112.000,- Kč do 3 dnů od právní moci rozsudku, jinak (ohledně částky 217.000,- Kč) **s e** tento výrok **z r u š u j e**, stejně jako v nákladovém výroku (ad IV.) mezi těmito účastníky, a věc **s e** v tomto rozsahu **v r a c í** soudu I. stupně k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í

Napadeným rozsudkem soud I. stupně zamítl žalobu dle ust. § 10 zák. č. 198/2009 Sb., antidiskriminačního zákona, kterou se žalobkyně vůči všem žalovaným domáhala zaplacení částky 329.000,- Kč (pod bodem II. výroku). Pod bodem I. výroku přitom bylo řízení částečně (pro zpětvzetí žaloby) zastaveno. O nákladech řízení ve vztahu mezi žalobkyní a žalovaným č. 1 a ve vztahu mezi žalobkyní a žalovaným č. 2 bylo rozhodnuto tak, že právo na jejich náhradu nemá žádný z účastníků (pod body III. a IV. výroku). Třetímu žalovanému pak proti žalobkyni nebylo přiznáno právo na náhradu nákladů řízení (pod bodem V. výroku).

Po zpětvzetí žaloby a změně žaloby žalobkyně v řízení požadovala odstranění následků diskriminace úhradou částky 112.000,- Kč a dále zaplacení částky 217.000,- Kč jako náhrady nemajetkové újmy způsobené jí diskriminačním zásahem. Diskriminační zásah žalobkyně – trpící xxx - spatřovala v tom, že její rodiče částečně nesli mzdové náklady spojené s působením asistenta pedagoga ve třídě, kterou žalobkyně navštěvovala na Základní škole xxx v Kutné Hoře. Ve školních letech 2012/2013, 2013/2014 a 2014/2015 tak celkem uhradili částku 217.000,- Kč.

Soud I. stupně vyšel z následujících zjištění (a dílčích právních závěrů) : Žalobkyně je postižena xxx. Její postižení jí umožňuje zařazení do hlavního proudu vzdělávání. Pro efektivní výuku je však třeba přítomnost asistenta pedagoga po celou dobu výuky. Uvedený způsob vzdělávání byl odborníky - psychology doporučen jako optimální. Od září 2012 žalobkyně začala navštěvovat Základní školu xxx v Kutné Hoře (zřizovatelem této školy je žalovaný č. 3). Ředitel základní školy zřídil pro třídu, kterou žalobkyně – žákyně se speciálními vzdělávacími potřebami – navštěvovala, funkci asistenta pedagoga (§ 16 odst. 9 zák. č. 561/2004 Sb., školský zákon, ve znění účinném do 31.8.2016 /dále jen „školský zákon“/), Krajský úřad Středočeského kraje s tím vyslovil souhlas (§ 16 odst. 10 školského zákona). Krajský úřad rozhodl o poskytnutí finančního zabezpečení na toto pracovní místo nad rámec normativního financování, poskytnuté financování však zcela nepokrývalo plat asistenta (na celou dobu výuky). Škola rovněž neměla prostředky na dofinancování, proto byla rodičům (ředitelem školy) nabídnuta možnost na plat asistenta přispívat. Ředitel školy rodičům nabídl nadaci, která by mohla přispívat na nějakou část potřebných hodin asistenta, nesetkalo se to s úspěchem – podle rodičů to nebylo systémové řešení. Rodiče žalobkyně ve školním roce 2012/2013 přispěli na asistenci částkou 35.300,- Kč, ve školním roce 2013/2014 částkou 38.600,- Kč a ve školním roce 2014/2015 částkou 40.500,- Kč (prostřednictvím občanského sdružení Rada rodičů). Od 1.9.2015 rodiče přestali doplácet na plat asistenta z důvodu finanční tísně. Ředitel žádal o dofinancování místa asistenta svého zřizovatele (žalovaného č. 3), avšak bez úspěchu. Žalobkyně se zajištěnou pedagogickou asistencí na základní škole dobře prospívala (podle odborných psychologických vyšetření). Krajský úřad rozepisoval a přiděloval školám, které zřizují obce, finance na mzdové náklady z prostředků státního rozpočtu (§ 160 odst. 1, písm. c/ a § 161 odst. 6 školského zákona). V rozhodném období byly prostředky na plat asistenta pedagoga poskytovány ve dvou částech - normativně (základní zdroj financování – základní částka a příplatek) a nenormativně - jednotnou částkou podle disponibilních zdrojů z vytvořené rezervy. Krajské normativy vytvářel krajský úřad dle vyhlášky Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy č. 492/2005 Sb., o krajských normativech, stejně tak i tvorba rezervy byla v kompetenci krajského úřadu. Škola mohla získat finance i nadnormativně z jiných zdrojů (z vlastního rozpočtu, z rozpočtu zřizovatele, z rozvojového programu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy apod.). Problematiky zřízení funkce asistenta pedagoga včetně financování se týkala metodická

doporučení Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, a rovněž metodika Krajského úřadu Středočeského kraje.

Učiněná zjištění soud I. stupně posuzoval dle ust. § 3 odst. 2 a 3 antidiskriminačního zákona a podle ust. § 16 školského zákona (ve znění účinném v rozhodné době). Konstatoval, že žalobkyně je žákyní se speciálními vzdělávacími potřebami, které bylo podle ust. § 16 odst. 6 školského zákona zaručeno právo na vzdělání, jehož obsah formy a metody budou odpovídat jejím vzdělávacím potřebám a možnostem, stejně jako právo na vytvoření nezbytných podmínek, které toto vzdělání umožní a právo na poradenskou pomoc ze strany školy a školského poradenského zařízení. Ředitel základní školy se souhlasem Krajského úřadu využil jednoho z podpůrných opatření (§ 1 odst. 3 vyhl. č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných) a zřídil ve třídě, kterou žalobkyně začala navštěvovat, funkci asistenta pedagoga. Práva na vzdělání zakotveného v čl. 33 odst. 1 Listiny základních práv a svobod se lze domáhat pouze v mezích zákonů, které jej provádějí (viz. nálezy Ústavního soudu ze dne 3.4.1996 sp. zn. Pl. ÚS 32/95), a ze školského zákona a jeho prováděcích předpisů nelze dovodit, že by žalobkyni svědčil právní nárok na přidělení asistenta pedagoga, neboť služba asistenta pedagoga představovala pouze jedno z podpůrných opatření při vzdělávání žáků se zdravotním postižením. Stejně tak školský zákon řediteli školy nezakazoval zřídit pracovní místo pedagogického asistenta s vyšším úvazkem, než který odpovídal výši normativního příspěvku. Podmínku souhlasu krajského úřadu se zřízením místa pedagogického asistenta pak nelze ztotožňovat s otázkou financování tohoto pracovního místa. Pravomoc k vydání konečného rozhodnutí o zřízení místa pedagogického asistenta měl ředitel školy, a to včetně rozhodnutí o výši úvazku a způsobu financování. Z žádného ustanovení školského zákona nevyplývá, že by prostředky ze státního rozpočtu, poskytované krajským úřadem, byly jediným způsobilým zdrojem financování tohoto pracovního místa. Finanční prostředky nad rámec prostředků ze státního rozpočtu mohla škola hradit z jiných zdrojů, zejm. ze zdrojů vlastních, z prostředků zřizovatele, sponzorských darů, z Evropského sociálního fondu apod. (soud I. stupně citoval rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 8As 4/2013 ve spojení s usnesením Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 365/14, jímž byla odmítnuta ústavní stížnost proti uvedenému rozsudku). Vzhledem k tomu, že v posuzovaném případě základní škola neměla dostatek financí na plat pedagogického asistenta s vyšším úvazkem, přispívali na plat i rodiče žalobkyně, kteří tak činili dobrovolně, neboť je nikdo k takovému jednání nenutil a nenařizoval jim ho. Z uvedených důvodů soud I. stupně nedovodil diskriminaci žalobkyně ve smyslu antidiskriminačního zákona a dále se nezabýval pasivní legitimací žalovaných, tj. tím, kdo by měl za tvrzenou diskriminaci nést odpovědnost, a vznikem nemajetkové újmy na straně žalobkyně.

Výroky o náhradě nákladů řízení soud I. stupně opřel o ust. § 150 odst. 1 o.s.ř. Důvod mimořádného zřetele hodný, pro který se nejvíce spravedlivým uložit žalobkyni povinnost hradit úspěšným žalovaným náklady řízení, soud I. stupně shledal v sociální a majetkové situaci žalobkyně a jejích rodičů. Skutečnost, že rodiče přispívali na plat asistenta pedagoga, přispěla k finanční tísní celé rodiny; zdravotní stav žalobkyně přitom vyžaduje zvýšenou péči, spojenou s nemalými finančními výdaji. Žalování č. 1 a č. 2 se nadto práva na náhradu nákladů řízení vzdali. Soud I. stupně dále přihlédl k tomu, že dne 1.9.2016 nabyla účinnosti tzv. inkluzivní novela školského zákona, která problém odstranila.

Rozsudek soudu I. stupně ve výroku o věci samé (a v akcesorických výrocích o nákladech řízení) napadla včasným odvoláním žalobkyně. Žalobkyně navrhla, aby odvolací soud změnil napadený rozsudek tak, že žalobě bude v plném rozsahu vyhověno. Žalobkyně

soudu I. stupně vytkla částečně nesprávná skutková zjištění – pokud soud I. stupně uzavřel, že rodiče žalobkyně přispívali na plat asistenta dobrovolně a že odmítli financování z prostředků nadací. Rodiče přispívali na plat asistenta pod tlakem okolností, a nelze hovořit o jejich zcela svobodném rozhodnutí (pokud by finanční příspěvek nebyl poskytnut, asistentka by nemohla být ve třídě přítomna, a dceři by se tak nedostalo optimálního vzdělání). Rodičům nebyla žádná konkrétní nabídka jiného financování platu asistenta předložena, neměli tedy co odmítnout. Nadto nebyli oprávněni rozhodovat o tom, z jakých zdrojů pocházejí finanční prostředky, z nichž bude plat asistentky hrazen. Sami plat asistentky nehradili a neměli povinnost vyhledávat zdroje financování. Uvedená dílčí nesprávná zjištění se však nedotýkají podstaty sporu, která spočívá ve vyřešení právní otázky, zda je v souladu s obecně závaznými právními předpisy, aby rodiče zdravotně znevýhodněného žáka nesli finanční náklady spojené s působením asistenta pedagoga ve třídě, kterou zdravotně znevýhodněný žák navštěvuje. Tuto právní otázku (zda žalobkyně byla diskriminována tím, že vůči jejím rodičům byl ze strany základní školy uplatněn požadavek na financování mzdových nároků asistenta pedagoga) soud I. stupně posoudil chybně. Dle žalobkyně se právní závěry soudu I. stupně míjejí se zjištěným rozhodným skutkovým dějem. Funkce asistenta pedagoga byla ředitelem školy ve třídě, již navštěvovala žalobkyně, zřízena, a to se souhlasem krajského úřadu. Nemá tedy smysl řešit, zda žalobkyni svědčil právní nárok na zřízení této funkce. Sporné je pouze financování mzdových nákladů spojených s touto funkcí. Požadavek, aby finanční mezeru vyplnili rodiče žáka se speciálními vzdělávacími potřebami, je v rozporu se školským zákonem i s čl. 33 Listiny základních práv a svobod, neboť prolamuje zásadu bezplatného vzdělávání v základních školách. Namísto toho, aby orgány veřejné moci zmírnily svými opatřeními důsledky zdravotního znevýhodnění žalobkyně, byly tyto důsledky prohloubeny. Žalobkyně je přesvědčena, že v případě, kdy krajský úřad souhlasí se zřízením funkce asistenta pedagoga, není kraj současně oprávněn odepřít financování nákladů s tím spojených, neboť dle ust. § 181 odst. 1 školského zákona je to kraj, kdo je povinen zajistit podmínky pro uskutečňování středního a vyššího odborného vzdělávání dětí, žáků a studentů se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním. Žalobkyně znovu poukázala na jednoznačné právní závěry, k nimž dospěl veřejný ochránce práv, který se jejím případem zabýval, tj. že v jejím případě došlo k porušení rovného přístupu ke vzdělání pro zdravotní postižení. Soud I. stupně přitom zprávu veřejného ochránce práv k dispozici měl a zcela její obsah pominul, přestože se jí žalobkyně (jak v části, kde zpráva obsahuje skutková zjištění, tak v části, kde zpráva obsahuje právní posouzení) výslovně dovolávala.

Všichni žalovaní navrhli potvrzení napadeného rozsudku ve vztahu k nim jako věcně správného.

Odvolací soud přezkoumal rozsudek soudu I. stupně dle ust. § 212 a 212a o.s.ř. včetně řízení, které jeho vydání předcházelo, a došel k závěru, že odvolání žalobkyně je důvodné.

Soud I. stupně učinil dostatek skutkových zjištění pro rozhodnutí ve sporu a jeho stěžejní skutkové závěry v podstatě kopírují žalobní tvrzení. Ty skutkové závěry, jimž žalobkyně vytýká nesprávnost, pro právní posouzení věci podstatné nejsou.

Právní posouzení věci soudem I. stupně však odvolací soud správným neshledal. Soud I. stupně se soustředil na (v rozhodné době platnou) právní úpravu financování asistenta pedagoga jako jednoho z podpůrných opatření při vzdělání žáka se speciálními vzdělávacími potřebami dle ustanovení školského zákona a prováděcích předpisů. Přitom citoval - pro rozhodnutí v této věci - nepřipadné závěry rozhodnutí Nejvyššího správního soudu a zcela

pominul posouzení optikou právní úpravy obsažené v antidiskriminačním zákoně (který je normou stejné právní síly jako školský zákon). Nutno podotknout, že Nejvyšší správní soud v soudem I. stupně citovaném rozhodnutí posuzoval, zda žák se speciálními vzdělávacími potřebami má právo brojit opravným prostředkem proti souhlasu Krajského úřadu s převedením funkce asistenta pedagoga do konkrétní třídy základní školy vydaného podle § 16 odst. 10 školského zákona a proti stanovení rozsahu úvazku, na který bude poskytnut příspěvek na plat asistenta pedagoga.

Odvolací soud oproti soudu I. stupně zastává obdobné právní názory o porušení rovného přístupu ke vzdělání v případě žalobkyně, jaké zaujal JUDr. Stanislav Křeček, zástupce veřejné ochránkyně práv, ve své Zprávě o šetření ve věci poskytování vzdělání nezletilé žalobkyně v základní škole v Kutné Hoře v rozhodném období, zpracované dne 21.8.2013 pod sp. zn. 189/2012/DIS/LOT, a shodné právní názory, které zaujala JUDr. Anna Šabatová, veřejná ochránkyně práv, ve Zprávě o šetření ve skutkově obdobné věci, zpracované dne 25.9.2014 pod sp. zn. 216/2012/DIS/EEN.

Každé osobě s postižením je třeba dle ust. § 1 odst. 1, písm. i) a § 1 odst. 3 a § 2 odst. 3 antidiskriminačního zákona zajistit právo na rovné zacházení v přístupu ke vzdělání a při jeho poskytování. V opačném případě jde o diskriminaci. Zdravotním postižením je tělesné, smyslové, mentální, duševní nebo jiné postižení, které brání nebo může bránit osobám v jejich právu na rovné zacházení v oblastech vymezených antidiskriminačním zákonem (v ustanovení § 5 odst. 6 zákona). Současně musí jít o dlouhodobé postižení, které trvá nebo má podle poznatku lékařské vědy trvat alespoň jeden rok. To je v případě žalobkyně naplněno, tj. je na ni třeba pohlížet jako na osobu požívající ochrany podle antidiskriminačního zákona. **Přímou diskriminací se podle § 2 odst. 3 zákona rozumí takové jednání včetně opomenutí, kdy se s jednou osobou zachází méně příznivě, než se zachází nebo zacházelo nebo by se zacházelo s jinou osobou ve srovnatelné situaci, a to (mimo jiné) z důvodu zdravotního postižení.**

Osoby s postižením jsou dále chráněny ustanovením o nepřímé diskriminaci z důvodu zdravotního postižení dle ustanovení § 3 odst. 2 zákona, podle něhož se takovou nepřímou diskriminací rozumí také odmítnutí nebo opomenutí přijmout přiměřená opatření, aby osoba se zdravotním postižením (mimo jiné) mohla využít služeb určených veřejnosti, ledaže by takové opatření představovalo nepřiměřené zatížení. Podle ust. § 3 odst. 3 při rozhodování o tom, zda konkrétní opatření představuje nepřiměřené zatížení, je třeba vzít v úvahu a) míru užítku, kterou má osoba se zdravotním postižením z realizace opatření, b) finanční únosnost opatření pro fyzickou nebo právnickou osobu, která je má realizovat, c) dostupnost finanční a jiné pomoci k realizaci opatření a d) způsobilost náhradních opatření uspokojit potřeby se zdravotním postižením. Podle ust. § 3 odst. 4 zákona za nepřiměřené zatížení se nepovažuje opatření, které je fyzická nebo právnická osoba povinna uskutečnit podle zvláštního právního předpisu. Službou určenou veřejnosti je nepochybně i vzdělání, neboť nejde o službu privátního charakteru. Takto je vzdělání pojato i školskými předpisy, když podle ust. § 2 odst. 3 školského zákona je vzdělávání poskytované podle zákona veřejnou službou. Žákům s postižením je tak třeba zajistit přiměřené opatření ve smyslu ust. § 3 odst. 2 antidiskriminačního zákona. Takovým opatřením může být i zřízení funkce asistenta pedagoga ve třídě nebo studijní skupině, ve které se vzdělává žák se speciálními vzdělávacími potřebami dle ustanovení školského zákona a jej prováděcích předpisů. Přestože dle právní úpravy obsažené ve školském zákoně v rozhodné době neměl žák se speciálními vzdělávacími potřebami právní nárok na zřízení funkce asistenta pedagoga, mohl přesto takový nárok v konkrétních skutkových poměrech

plynout právě z ust. § 3 odst. 2, 3 antidiskriminačního zákona, neboť zajištění vzdělání s pedagogickou asistencí mohlo představovat jediné dostupné přiměřené opatření (nutné k vyrovnání zdravotního postižení), které současně nebylo nepřiměřeným zatížením ve smyslu ust. § 2 odst. 3 zákona. Taková situace dle názoru odvolacího soudu nastala právě v případě žalobkyně, u níž jen zajištění asistenta pedagoga na celou dobu výuky (ze všech jiných možných forem vzdělání s využitím dostupných podpůrných opatření, které jí mohly být podle školského zákona poskytnuty) dokázalo využít jejího vzdělávacího potenciálu (intelekt žalobkyně není nikterak postižen, a proto je plně schopna vzdělání v hlavním vzdělávacím proudu). Zmíněné opatření nelze pokládat ani za finančně neúnosné, neboť stát, který garantuje bezplatné právo na vzdělání, mohl a měl (může a má) zajistit toky finančních prostředků tak, aby byl v maximální míře využit vzdělávací potenciál zdravotně postižených žáků (nutno podotknout, že i v zájmu státu samotného, potažmo celé společnosti). Dle názoru odvolacího soudu nedošlo v případě žalobkyně k nepřímé diskriminaci ve smyslu citovaného ust. § 3 odst. 2 antidiskriminačního zákona, neboť ředitel základní školy přílehlavě – na základě jednoznačných odborných doporučení - žalobkyni ke vzdělání na základní škole přijal, po souhlasu Krajského úřadu Středočeského kraje zřídil místo asistenta pedagoga ve třídě, do níž žalobkyni ke vzdělání zařadil, a umožnil žalobkyni podporu asistenta po celou dobu výuky.

Žalobkyně však byla diskriminovaná přímo ve smyslu ust. § 2 odst. 3 antidiskriminačního zákona, neboť při poskytnutí vzdělání, na které měla nárok (jak bylo výše uvedeno), byli její rodiče nuceni k finančnímu příspěvku na vzdělání, ačkoliv rodiče ostatních dětí (bez zdravotního postižení) takový příspěvek poskytovat nemuseli (na tomto místě právní závěry odvolacího soudu kopírují závěry veřejné ochránčyně práv JUDr. Anny Šabatové ve shora zmíněné zprávě). Na této úvaze ničeho nemění skutečnost, že v rozhodné době školský zákon předpokládal vícezdrojové financování platu asistenta pedagoga a počítal i s financováním z jiných zdrojů, než z prostředků státního rozpočtu rozdělovaných krajským úřadem (např. z prostředků školy či jejího zřizovatele, z prostředků sponzorů z nestátní sféry či z prostředků Evropského sociálního fondu).

Jak již bylo výše zmíněno, stát je garantem ústavního práva na bezplatné vzdělání v základních a středních školách dle čl. 33 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Státní rozpočet je také primárním zdrojem financování platu asistenta pedagoga. Tyto prostředky rozepisuje a přiděluje školám a školským zařízením, které zřizují obce, nebo svazky obcí či které zřizuje sám kraj v souladu s ust. § 160 odst. 1, písm. c) a d) školského zákona krajský úřad. V rozhodném období mohli být asistenti pro žáky s postižením částečně financováni z tzv. příplatku k normativu podle ust. § 3 odst. 6, písm. a) vyhlášky č. 492/2005 Sb., o krajských normativech, a pokud příplatek nestačil, pak bylo možné poskytnout finanční prostředky z rezervního fondu (§ 161 odst. 6 školského zákona). Při tomto způsobu financování mzdy asistenta pedagoga krajský úřad působil v přenesené působnosti (podle ust. § 183 odst. 6 školského zákona jsou působnosti stanovené tímto zákonem obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností a krajskému úřadu výkonem přenesené působnosti). Dle náhledu odvolacího soudu (rovněž ve shodě s názorem vyjádřeným veřejnou ochránčyní práv JUDr. Alenou Šabatovou) lze výše popsanou diskriminaci žalobkyně (tj. to, že její rodiče na rozdíl od rodičů ostatních žáků bez zdravotního postižení byli nuceni v letech 2012 až 2015 doplácet na plat pedagogických pracovníků v základní škole) klást k tíži státu, neboť ten ze státního rozpočtu hradí mzdy zaměstnanců pedagogů včetně mezd asistentů pedagoga a ten svěřil administraci těchto finančních prostředků krajským úřadům (orgánům vyšších samosprávných celků). Pro rozhodnutí v této věci je vcelku nepodstatné, zda příčinou předmětného diskriminačního zásahu byl (chybný) postup Krajského úřadu Středočeského kraje

při vytváření či rozdělování finančních prostředků získaných ze státního rozpočtu či zda stát prostřednictvím Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy podzákonnými právními předpisy či předpisy rezortními, metodickými neumožnil Krajskému úřadu plně ze státního rozpočtu financovat mzdu asistenta pedagoga ve třídě, kterou žalobkyně navštěvovala. V každém případě jde o jednání či opomenutí, které je přičitatelné státu. Analogicky je možné aplikovat ust. § 3 písm. c) zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti státu za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, podle kterého stát odpovídá za škodu, kterou způsobily orgány územních samosprávních celků, pokud ke škodě došlo při výkonu státní správy, který byl na něm přenesen zákonem nebo na základě zákona (územní celky v přenesené působnosti). Znovu je třeba zopakovat, že byť školský zákon v rozhodném období počítal s vícezdrojovým financováním asistentů pedagoga pro žáky s postižením, nijak nevylučoval možnost, že takové financování bude zajištěno jen z prostředků státního rozpočtu. Současně pak stát jako subjekt, který ze svého rozpočtu mzdy pedagogů a asistentů pedagogů na školách zřizovaných obcemi (primárně) financoval, byl povinen respektovat ustanovení antidiskriminačního zákona, tj. konkrétně nezacházet se žalobkyní v důsledku jejího zdravotního postižení méně příznivě, než zacházel s ostatními žáky ve třídě, již žalobkyně navštěvovala. Odvolací soud tedy oproti žalobkyni shledává ve sporu pasivně legitimovaným žalovaného č. 2, jehož jménem v řízení jedná Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (analogicky dle ust. § 6 odst. 2, písm. b/ zákona č. 82/1998 Sb.).

Dle názoru odvolacího soudu příčinou diskriminace žalobkyně není žádné jednání žalovaných č. 1 a č. 3 v samostatné působnosti, přestože dle ust. § 181 odst. 1 školského zákona je povinností kraje (v samostatné působnosti) zajistit podmínky pro vzdělávání žáků se zdravotním postižením, a přestože žalovaný č. 3 je zřizovatelem základní školy, již žalobkyně navštěvovala. Uvedené subjekty (jak předpokládal školský zákon) mohly namísto rodičů žalobkyně přispět na plat asistenta pedagoga, kterého žalobkyně potřebovala, avšak z žádného právního předpisu (ani z antidiskriminačního zákona) nelze dovodit povinnost takový příspěvek poskytnout. Je třeba připomenout, že ostatním žákům (bez zdravotního postižení) v základní škole uvedené subjekty ze svých rozpočtů na plat pedagogických pracovníků nepřispívaly.

Odvolací soud proto rozsudek soudu I. stupně ve výroku o věci samé ve vztahu mezi žalobkyní a žalovanými č. 1 a č. 3 potvrdil jako věcně správný, a to včetně věcně správných nákladových výroků ve vztahu mezi těmito účastníky (§ 219 o.s.ř.). Meritorní výrok ve vztahu mezi žalobkyní a žalovaným č. 2 pak byl změněn tak, že tento žalovaný byl uznán povinným odstranit následky diskriminačního zásahu, tj. zaplatit žalobkyni tu částku, jež byla jejími rodiči na plat asistenta pedagoga v rozhodném období uhrazena (§ 220 odst. 1, písm. a/ o.s.ř.).

V té části, v níž soud I. stupně zamítl žalobní nárok proti žalovanému č. 2 na poskytnutí finanční náhrady nemajetkové újmy v penězích, odvolací soud rozsudek soudu I. stupně dle ust. § 219a odst. 2 o.s.ř. zrušil a věc vrátil k dalšímu řízení dle ust. § 221 odst. 1, písm. a) o.s.ř. Soud I. stupně (pro nadbytečnost) nečinil žádná zjištění o tvrzené nemajetkové újmě a její intenzitě. Tato zjištění - nutná pro posouzení důvodnosti nároku - pak nemohou být opatřena v odvolacím řízení, neboť tomu brání ustanovení § 213 odst. 4 o.s.ř.

Výrok o náhradě nákladů odvolacího řízení ve vztahu mezi žalobkyní a žalovanými č. 1 a č. 3 vychází z ust. § 142 odst. 1 o.s.ř. Žalovaný č. 1 se práva na náhradu nákladů řízení vzdal, žalovanému č. 3 žádné náklady ve fázi odvolacího řízení nevznikly (k jednání odvolacího soudu se jeho zástupce nedostavil a jeho písemné vyjádření spojené s omluvou

z jednání obsahuje stručný návrh na potvrzení napadeného rozsudku s odkazem na předešlou argumentaci). Není tu tedy žádných nákladů úspěšných žalovaných, které by měla neúspěšná žalobkyně hradit.

O náhradě nákladů řízení ve vztahu mezi žalobkyní a žalovaným č. 2 včetně nákladů tohoto řízení odvolacího bude rozhodnuto soudem I. stupně v novém rozhodnutí ve věci.

Poučení: Proti tomuto rozsudku v části, v níž byl rozsudek soudu I. stupně zrušen a věc vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení, není dovolání přípustné. Proti ostatním částem rozsudku lze podat dovolání za podmínek uvedených v ust. § 237 o.s.ř. Takové dovolání lze podat do 2 měsíců ode dne doručení tohoto rozsudku k Nejvyššímu soudu ČR u soudu, který rozhodoval v prvním stupni.

V Praze dne 15. března 2018

JUDr. Tomáš **Vejnar** v. r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení: